

Helsingin yliopiston
Limnologian laitos

Ko./Edip
HELSINGIN YLIOPISTO
LIMNOLOGIAN LAITOS
KIRJASTO

77
972
MEDDELANDEN FRÅN FISKODLINGENS VÄNNER R. F.

N:o 7.

SIKROMMEN
BÖR TILLVARATAGAS FÖR
FISKODLINGSÄNDAMÅL

AV

CURT SEGERSTRÅLE

Sikrommen bör tillvaratagas för fiskodlingsändamål.

Sikens lek synes i år åter vara något försenad, synbarligen en följd av den starka uppvärmningen av havsvattnet under sensommaren och hösten. En undersökning av ett antal sikar, som hämtats till Helsingfors med motorsumpar den 17 november, uppvisade nämligen en betydande del ännu oлект sik. De flesta av dem hade fångats i vattnen kring Hangö udd och i Hitis skärgård i Åboland, där man i år liksom för övrigt i skärgården enligt Lantbruksstyrelsens beslut fått fiska sik även under sedvanlig fredningstid, alltså under oktober och november månad.

Att ännu leksik står att erhålla i den västnyländska och åboländska

skärgården, är ej blott av fiskbiologiskt intresse utan även av praktisk betydelse för fiskodlingsarbetet.

Det gäller att tillvarataga denna rom och att konstbefrukta den på platsen och att sedan på ett ändamålsenligt sätt sända den till närmast liggande fiskodlingsanstalt, eller ock att meddela om förekomsten av befruktad rom åt närmaste ombud för Fiskodlingens Vänner eller den fiskarorganisation, fiskargille eller fiskelag, som vill delta även i denna form av fiskevård.

Vid konstbefruktningen och inpackningen av rommen är följande att iakttaga:

Anvisningar vid konstbefruktning av sikrom.

1. Vid konstbefruktningen böra endast honor med lätt rinnande rom användas.

2. Är rommen ännu något hård, kan sumpning av fisken ske och rommen senare utpressas för konstbefruktningsändamål, då den rinner vid lätt tryck på fiskens buk.

3. Använda hanar kunna sumpas och ånyo om några dagar användas för konstbefruktningsändamål.

4. De romstinna honorna, vilka lätt igenkännas tack vare den ansvallda buken och de släta sidorna — hanarnas sidor äro vanligen tydligt »skorviga» av lekutslag — tagas försiktigt med häv ur sumpen eller direkt ur resp. ryssja eller nät

och torkas försiktigt över buken med en handduk, så att icke slem och orenlighet medfölja vid romutkramningen. Därpå griper man omkring sikens huvud med en handduk eller trasa och håller fisken i nästan lodrätt läge, så att rommen ansamlas mot utförsöppningen, medan medhjälparen försiktigt kramar ur rommen genom strykning av fiskens buk från huvudet mot stjärten.

5. Rommen uppsamlas i ett torrt, rent, helst emaljerat fat, eller i en emaljerad kastrull eller glasburk. C:a 2 liter rom, ej gärna mera, kunna samtidigt befruktas i ett kärl och rommen från flera honor blandas tillsammans.

6. Över den utkramade rommen utpressas sedan mjölke från ett antal hanar. I nödfall kan blott en eller två hanar användas, men det är alltid gynnsamt, att flera hanar och mera mjölke användes vid konstbefruktningen.

7. Sedan omblandas rommen och mjölken försiktigt men grundligt helst med en fjäder, i nödfall med fingret.

8. Därpå tillsättes ungefär lika mycket vatten, som det finnes rom i kärlet och rommen omblandas nu snabbt med utbredda fingrar eller med en fjäder.

9. Under de två följande minuterna vickar man sakta på fatet, så att rommen hela tiden befinner sig i svag rörelse.

10. Därefter avhålls det skummiga, av de numera döda sädeskropparna grumlade vattnet försiktigt över kärlets kant. Nytt vatten tillsättes och hälls åter försiktigt bort efter föregående omrörning av rommen, så att de ofta förekommande orenligheterna i rommassan försvinna med vattnet över kanten. Proceduren upprepas, tills rommen är klar och fri från orenligheter. Detta plägar ske ungefär efter 6—8 sköljningar.

11. Nu lämnas rommen att stå i ett vidbottnat kärl, helst ett stort fat, eller i en ren träbalja eller i en låda, som sänkts ned i sjön. Finnes rinnande vatten att tillgå, vilket försiktigt kan ledas över rommen, är det fördelaktigt. Tillses måste att rommen, som flyter tämligen lätt över botten, icke följer med vattnet över kärlets kant.

12. Med c:a 5—15 minuters mellanrum omröres sedan rommen med utbredda fingrar, där den ligger i kärlet för att dymedelst åtskilja romkornen, som under de första timmarna efter befruktningen häfta något vid varandra (dock lättare än gäddrommen och ej närmelsevis så hårt som verkligt anfastande rom, alltså rom t.ex. av braxen och mörtfiskar).

13. Efter 3—4 timmar överföres rommen i svagt rinnande vatten, antingen insatt i vida påsar av glest tyg eller i en »romvagg», d. v. s. en träram med bärande lister, mellan vars sidor man spänt en duk,

löst buktande (ungefär på samma sätt som man plägar göra, då saft utpressas ur ett bärkok).

14. Som »romvagg» kan fördelaktigt en vanlig gäddkläcknings-sump användas, men rommen bör i varje händelse ligga på tygunderlag, så att man lätt kan borttaga rommen, då den skall inpackas för vidare försändning.

15. Inpackningen av rommen, som får äga rum tidigast c:a 4 timmar efter befruktningen, sker antingen så, att rommen sättes i ett kärl, som är rent och ur vars väggar icke skadliga ämnen kunna urlakas av vattnet, varpå vatten till minst 4-dubbla volymen tillsättes.

16. Därpå sättes kärlet på kyligt ställe och innehållet omröres då och då.

17. För längre transport sättes rommen helst i påsar, antingen sydda eller vikta påsformiga av glest tyg, varpå dessa påsar på mjukt underlag läggas i korg eller packlåda, där flera lager papper satts på botten (tidningspapper duger bra härtill men tätare papper är bättre) men innehållet för övrigt utgöres av väl fuktad moss — i skärgården gärna tång (=»höyter») — eller annat rent material, som väl bevarar fuktighet. Tillses bör även, att man genom tvärlister av lämplig art lättar trycket på rompåsarna, så att icke rommen skadas av de våta mosslagrens tyngd.

18. På dylikt sätt i lådor inpackad sikrom tål utan risk ända till 3 dygns transport — detta enligt försök i Sverige. Romsändningen bör då hållas på kyligt, men frostfritt ställe. Tillses bör även, att korgen eller lådan ligger mjukt i transportvagnen eller i motorbåten, så att skakningarna mildras. Detta ernås lätt t. ex. genom att sätta en halm-dyna eller en säck med löst lagd halm eller hö under romlådan.

19. Har man icke erhållit tillräckligt rom att skicka samma dag, kan man väl uppbevара rommen som befruktad och behandlad för transport några dagar i »romvagg» eller i påsar i rinnande vatten och senare komplettera försändningen antingen hemma eller slå sig tillsammans med grannen vid romförsändelsen.

Då Fiskodlingens Vänner i södra Finland tillsvidare har överinseendet blott över anstalterna vid Molnby (12 km Ö om Borgå) och vid Klåsarö i Pyttis (tillhör A/B Stockfors), gäller det därför att dirigera försändelserna av befruktad sikrom österut från den västnyländska och åboländska skärgården.

Sker detta med motorsump, så emottager Fiskarens A/B i Helsingfors försändelsen för vidare befordran till den av Fiskodlingens Vänner närmare bestämda kläckningsanstalten. Vid avlämnandet av den befruktade rommen i Helsingfors betalas av Fiskodlingens Vänner genom Fiskarens A/B 30 mk per liter befruktad rom, mätt i litermått med sållartad botten. Härvid bör då även en papperslapp bifogas, där det anges, vem som omhänderhaft konstbefruktningen, var och när detta skett samt rommängdens uppmätta volym. Vid lyckad kläckning betalar föreningen nämligen en tillskottspremie.

Erinras må härvid om, att en medelstor honsik har ca 20 % rom

samt att denna vid konstbefruktningen inom några timmar sväller ut ungefär till sin dubbla volym. En 1 kg vägade honsik ger sålunda ca 4 deciliter ansvullen rom, alltså rom till ett värde av 12 mk. Av enahanda orsaker kräves det ca 2 ½ kg honsik för att få en liter konstbefruktad ansvullen rom à 30 mk. Alltså en förtjänst av ca 12 mk extra per kg romsik!

Omöjligt är det härvid ej att Fiskodlingens Vänner i år på försök kommer att sända några smärre romsatser av sik upp till Nykarleby Fiskodlingsanstalt, som i höst upprättats i Nykarleby kraftverk på initiativ av Fiskodlingens Vänner.

I nästa höst däremot, då sikfisket och romanskaffningen kan organiseras efter helt andra linjer än i år, torde vi i Nyland hava att påräkna försändelser av österbottnisk »överskottsrom» till fiskodlingsanstalterna här i söder. Så kan samarbete idkas i fiskevårdens tecken mellan olika sammanslutningar på fiskerinäringens område.

Helsingin yliopiston
Limnologian laitos